

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7991494>

СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНІ ЧИННИКИ ДИТЯЧОЇ ТРИВОЖНОСТІ

Карпенко Марія, студентка

Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент Чмихун Світлана,

Національний аерокосмічний університет

ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Минуло приблизно десять років після вибуху атомної бомби в Хіросімі, коли Уістен Х'ю Оден, чудовий англо-американський поет, сказав, що наша ера – це «століття тривоги». Людина часто користується поняттям «тривога» для опису свого емоційного стану. Тривога – це психічний емоційний стан побоювання, занепокоєння, яке людина відчуває в умовах очікування неприємностей. На відміну від страху як реакції на конкретну, реальну небезпеку тривога – переживання невизначеної, безоб'єктивної загрози. За даними сучасних досліджень відомо, що тривога зароджується в дитини вже в 7-місячному віці, і під впливом несприятливих факторів у старшому дошкільному віці може перерости в тривожність, тобто стійку властивість особистості. Щоб уникнути низки труднощів, потрібна своєчасна діагностика та корекція рівня тривожності в дітей. На думку сучасних психологів, є прямий взаємозв'язок між змістом страхів і тривоги в історичному минулому нашого суспільства та високому зростанні кількості тривожних дітей та підлітків в останнє десятиліття в сучасній Україні. Причиною розвитку тривоги може бути почуття занепокоєння, яке відчувають діти віком від 7 місяців до 1 року 2 місяців. Зазвичай тривога в дітей може перерости в тривожність (рису особистості) до старшого дошкільного віку. У деяких дітей тривожність проявляється в агресивній поведінці, у інших – це відсторонення й замкнутість. Почуття тривоги завжди спровоковане зовнішніми факторами. Чимало «дрібних» для дорослої людини проблем змушують дитину переживати. Симптоми

дитячої тривожності бувають як очевидними, так і менш зрозумілими для батьків.

Дитяча тривожність може бути спричинена багатьма соціальними чинниками. По-перше, сімейні проблеми: розлучення батьків, конфлікти між батьками, сімейна насильницька поведінка, хронічні фінансові труднощі. По-друге, вплив негативного середовища: жорстокість, насильство. По-третє, шкільні проблеми: булінг, низький успіх у навчанні, низька самооцінка. По-четверте, соціальна ізоляція: відокремлення від інших дітей. Соціальна ізоляція може виникнути через низьку соціальну підтримку в сім'ї або через проблеми з адаптацією до нового середовища. Також важливими соціальними чинниками дитячої тривожності можна вважати масову культуру зі сценами відображення насильства, сексуальної експлуатації; медіа-залежність (телевізор, комп'ютер, телефон); культурні відмінності (тривога через непривабливість, стигматизацію або дискримінацію).

Дитяча тривожність може проявлятися по-різному, але основні ознаки включають фізичні симптоми (біль у животі, головний біль, м'язова напруга, пітливість, сухість у роті, втрата апетиту); емоційні симптоми (дитина може бути занадто сумною, нервовою, її легко налякати); психологічні симптоми (поганий настрій, підвищена тривожність, страх перед темрявою або самотою, страх перед соціальними ситуаціями або взаємодією з іншими людьми); поведінкові симптоми (проблеми зі сном, підгризані нігті, неслухняність, відмова від участі в різних діяльностях, схильність до перфекціонізму, агресія або ізоляція від інших); соціальні симптоми (уникнення спілкування з однолітками, боязливість або нерішучість).

Отже, виходячи з вищесказаного, можемо сказати, що на формування тривожності в дітей значною мірою впливають соціальні фактори та середовище, у якому виховується дитина. Також має значення те, що соціальні чинники можна коригувати за допомогою спеціальних методів, створенням необхідних умов, що впливають на упередження та подолання розвитку дитячої тривожності.